

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради PhD 12699
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Родіка Яковлівна Тіміш, 1971 року народження, громадянка України. Освіта вища: закінчила у 1993 році географічний факультет Тираспольського державного університету (Республіка Молдова) за спеціальністю «Географія та біологія/шкільний вчитель». Працює начальником відділу економічного розвитку, міжнародного співробітництва та інвестиційного менеджменту Петровецької територіальної громади Чернівецького району Чернівецької області з 2025 р. За сумісництвом – асистент кафедри терапії, реабілітації та здоров'язбережувальних технологій Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Географія».

Разова спеціалізована вчена рада PhD 12699, утворена наказом ректора Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Міністерства освіти і науки України, м. Чернівці, від «31» березня 2026 року №118, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради – Жанни Бучко, доктора географічних наук, доцента, доцента кафедри географії та менеджменту туризму Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Рецензента - Сергія Кирилюка, кандидата географічних наук, доцента, доцента кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Офіційних опонентів - Миколи Барановського, доктора географічних наук, професора, завідувача кафедри географії, туризму та спорту навчально-наукового інституту природничо-математичних, медико-біологічних наук та інформаційних технологій Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя;

Сергія Уліганця, кандидата географічних наук, доцента, завідувача кафедри географії України Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Володимира Поручинського, кандидата географічних наук, доцента кафедри економічної та соціальної географії Волинського національного університету імені Лесі Українки,

на засіданні «28» травня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 10 Природничі науки Тіміш Родіці на підставі публічного захисту дисертації «Геопросторові аспекти формування ринку сільськогосподарської органічної продукції обласного регіону України» за спеціальністю 106 Географія.

Дисертацію виконано у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича, Міністерство освіти і науки України, м. Чернівці.

Науковий керівник Мирослав Заячук, доктор географічних наук, професор, декан географічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Дисертацію у обсязі 226 сторінок і додатки подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що відповідає вимогам пунктів 5-24 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022; № 502 від 19.05.2023р., № 507 від 03.05.2024р.). Дисертаційна робота «Геопросторові аспекти формування ринку сільськогосподарської органічної продукції обласного регіону України» Тіміш Р.Я. є цілісним багатоаспектним науковим дослідженням де розв'язано важливе науково-прикладне завдання, а саме обґрунтовано перспективи розвитку ринку органічної сільськогосподарської продукції на регіональному рівні.

Здобувачка має 16,5 наукових публікацій за темою дисертації, з них 6 праць у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, 1 стаття у виданні, включеному до переліку наукових фахових видань України та проіндексована у наукометричній базі даних Web of Science Core Collection, у співавторстві, 9 праць, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації на всеукраїнських і міжнародних наукових конференціях і семінарах та 1 наукова праця, яка додатково відображає наукові результати дисертації:

1. Тіміш Р. Я. Суспільно-географічні аспекти розвитку ринку сільськогосподарської органічної продукції. *Проблеми безперервної географічної освіти і картографії*. 2023. Вип. 37. С. 37 – 42. DOI: 10.26565/2075-1893-2023-37-04,
<https://periodicals.karazin.ua/pbgok/article/view/23639>

2. Кілінська К. Й., Заячук М. Д., Тіміш Р. Я., Смик О. С. Вплив процесів природокористування на стан здоров'я людини (на прикладі Чернівецької області). *Науковий вісник Херсонського державного університету: Географічні науки*. 2023. №18. С. 49-58. DOI: 10.32999/ksu2413-7391/2023-18-6, <https://gj.journal.kspu.edu/index.php/gj/article/view/348>

3. Тіміш Р. Я. Економіко-географічні аспекти стандартизації та сертифікації сільськогосподарської органічної продукції. *Науковий вісник Херсонського державного університету: Географічні науки*. 2023. № 19. С. 35-41. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-7391/2023-19-4>, <https://gj.journal.kspu.edu/index.php/gj/article/view/358>

4. Тіміш Р. Я. Перспективи забезпечення сталого розвитку сільських територій України через органічне виробництво. *Науковий Вісник Чернівецького університету: Географія*. 2024. № 849. С. 19-32. DOI: 10.31861/geo.2024.849.19-32.
<https://journals.chnu.edu.ua/geoscience/article/view/797>

5. Zaiachuk M., Timish R. Food Security and the Market for Crop Production in the Chernivtsi Region. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2024. №3/4(90/91). С. 45-49. DOI: <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2721.2024.90-91.6>

<https://geography.bulletin.knu.ua/uk/article/view/3686>

6. Тіміш Р. Я. Вплив органічного виробництва на розвиток гастрономічного туризму в контексті сталого способу життя. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Географія*. 2025. № 3 (випуск 60). 2025. С.127-134. DOI: <https://doi.org/10.25128/2519-4577.25.3.14>
<http://nzg.tnpu.edu.ua/article/view/348440>

7. Kilinska K. Y., Zaiachuk M. D., Sukhyj P. O., Smyk O. S., Bryk S. D., Timish R.Y. A promising model of natural-economic diversity in the Carpathian-Podillia region in Ukraine in the context of national and regional interests. *Journal of Geology, Geography and Geoecology*. 2023. Vol. 32 (4). С. 774-786. DOI: <https://doi.org/10.15421/112369>, <https://geology-dnu.dp.ua/index.php/GG/article/view/1071>

У дискусії взяли участь голова, офіційні опоненти, рецензент та висловили зауваження:

1) Жанна Бучко, голова разової спеціалізованої вченої ради.

1. Щодо зауважень та побажань, то дискусійним моментом є репрезентативність вибірки та регіональний дисбаланс, що може бути підставою для майбутніх досліджень.

2. Варто би було розглянути перспективи розвитку гастрономічного туризму та транскордонної співпраці, а також кластеризації виробників органічної продукції спільно з туристичними операторами та потенційними споживачами таких видів діяльності.

2) Микола Барановський, опонент. Поруч із безперечними здобутками, дисертаційна робота містить кілька дискусійних положень.

1. В роботі недостатньо чітко розмежовані поняття «органічний сільськогосподарський ринок» і «ринок органічної сільськогосподарської продукції», «органічне землеробство», «органічне сільськогосподарське виробництво», «органічне сільське господарство» та «органічне виробництво». Із тексту дисертації важко зрозуміти, авторка роботи використовує їх як синоніми, чи це все ж різні поняття. Глибшого аналізу потребує огляд наукових праць, об'єктом дослідження яких є саме ринок органічної сільськогосподарської продукції, а не суміжних з ним понять (с.28-32).

2. Певного впорядкування потребує структура роботи. Так, аналіз земельного фонду (п.2.4.2) логічніше віднести до характеристики природних, а не економічних передумов і чинників, залишивши в цьому підрозділі лише аналіз розподілу підприємств за розмірами сільськогосподарських угідь. Аналогічне зауваження стосується п. 2.5.1 «Стан земельних ділянок», який логічно об'єднати з аналізом ґрунтового покриву та структури земельного фонду. Потребує додаткового обґрунтування доцільність включення до роботи п. 3.3 «виробничо-територіальні типи органічного сільськогосподарського виробництва країн ЄС» (с.149-158), адже тема дисертаційного дослідження зосереджена на обласному рівні в межах України.

3. Підрозділ 4.2 містить надмірну деталізацію географічного розподілу респондентів на запитання «Анкети споживача», тоді як власне особливості формування ринку сільськогосподарської продукції в Україні в цьому підрозділі чітко не сформульовані.

4. Використання в роботі (п. 4.3) системи коефіцієнтів схильності до купівлі органічних товарів (Кс.) для визначення потенційного попиту на окремі види органічної продукції є цілком виправданим. Однак конкретні значення цих коефіцієнтів (до прикладу 0,4 – для молодого населення та 0,25 – для осіб віком 56+), запропоновані авторкою роботи для вікового профілю споживачів, рівня доходу та місця проживання (с.193 - 195), потребують детальнішого обґрунтування.

5. Економетричні методи є ефективним інструментом оцінки залежності обсягу попиту на органічну продукцію від зміни ринкових умов і фінансового стану населення Чернівецької області. Водночас у роботі бракує повноцінного аналізу результатів їхнього використання (с.197 – 199), зокрема не зазначені кількість зміни залежної змінної (обсягів попиту) від зміни ціни і доходів. Для половини видів органічної продукції коефіцієнти детермінації у рівняннях регресії є низькими, що поряд із відсутністю у підсумковій таблиці (4.13) меж достовірності вказує на часткову адекватність моделювання.

6. У роботі зустрічаються окремі неточності, смислові неузгодженості, стилістичні огріхи та структурні диспропорції. Не зовсім коректними є назва підрозділу 4.1 «Ринок продовольства сільськогосподарської продукції» (с.165) чи словосполучення «Складність соціального стану у сільській місцевості» (с.146 – 147), «Виробники органіки» (с.175). Для карт доречніше було б обрати іншу систему координат, оскільки наявний формат спотворює контури України (с.146 – 147. Додатки на с. 335 – 345). Зазначенні зауваження та побажання є дискусійними і їх варто розглядати як шляхи подальшого розвитку обраного здобувачкою напряму географічного дослідження ринку органічної сільськогосподарської продукції обласного регіону України.

3) Сергій Уліганець, опонент. Відзначаючи науковий рівень дисертаційного дослідження, обґрунтовані результати та практичні рекомендації, слід звернути увагу на окремі дискусійні положення, що містяться в роботі:

1. Потребує додаткового уточнення підхід авторки до трактування інтегрального потенціалу території, зокрема щодо визначення його змісту, складу груп показників, які його формують (економічних, соціальних, природно-ресурсних), а також методики їх нормування, зважування та обґрунтування вибору способу агрегування.

2. Дискусійним залишається питання щодо специфіки трактування органічного сільськогосподарського ринку як об'єкта суспільно-географічного дослідження. Авторкою недостатньо чітко окреслено, у чому полягають його ключові відмінності від традиційних аграрних ринків, зокрема з позицій просторової організації, механізмів формування попиту та

інституційного регулювання. У зв'язку з цим потребує додаткового уточнення наукове обґрунтування специфічних рис органічного сегмента ринку в межах суспільно-географічного аналізу, що значно підсилило б теоретико-методологічну цілісність та аналітичну глибину дослідження.

3. На с. 127 зазначено, що було розіслано 258 анкет операторам органічного виробництва, з яких отримано 168 відповідей, тобто 65%. У зв'язку з цим виникає питання про репрезентативність вибірки, регіональну збалансованість відповідей і можливий вплив ефекту не відповіді на узагальнення результатів.

4. Картосхема на с. 99 показує, що в межах Чернівецької області придатних агрозон для вирощування екологічно чистої продукції не виявлено, натомість далі в роботі обґрунтовуються перспективи розвитку органічного ринку цієї області. Це потребує додаткового узгодження: чи йдеться про розвиток у межах обмежено придатних зон, чи про зміну стану територій після рекультиваційних заходів. Також бажано чіткіше подати методику побудови карти: рік вихідних даних, критерії віднесення земель до відповідних агрозон, а також співвідношення між поняттями екологічна чиста продукція та органічна продукція, які не є повністю тотожними.

5. На с. 115 використано карту-анаморфозу країн Європи. Вона є візуально виразною, однак її аналітична доцільність у структурі дисертації потребує додаткового обґрунтування. Крім того, на анаморфозі дискусійним виглядає застосування звичайної лінійної шкали, оскільки трансформована карта не зберігає класичних масштабних співвідношень. Проте висловлені дискусійні положення та рекомендації не зменшують значущості проведеного дослідження, їх слід розглядати як побажання до подальших досліджень здобувачки.

4) Володимир Поручинський, опонент. Відзначаючи науковий рівень дослідження, представлений у дисертації, а також обґрунтованість отриманих результатів і практичних рекомендацій, важливо звернути увагу на окремі дискусійні положення:

1. На ст.39 у таблиці 1.1 авторка порівнює органічне та традиційне виробництво за певними параметрами. Проте, в даному випадку доцільніше вживати терміни «органічне господарство» та «традиційне господарство».

2. На рис. 1.1 (с. 47) схематично подано алгоритм суспільно-географічного дослідження ринку сільськогосподарської органічної продукції обласного регіону, який запропонувала авторка. Проте, він є не повним і потребує доповнення, зокрема варто додати дослідження ринкової інфраструктури та логістики, а також формування геопросторової моделі ринку.

3. Характеризуючи демографічні показники, авторка подає динаміку загальної кількості населення за період 1995-2024 рр. (табл.2.1), при цьому вживаючи термін «приріст населення». Проте, це не зовсім коректно, оскільки цей показник показує інтенсивність зміни населення, а не результат демографічних процесів. Тому варто використовувати поняття «збільшення кількості населення».

4. На с.68 зазначено, що показник природного приросту у Чернівецькій області вперше за роки незалежності став позитивним у 2012 році, проте на рис.2.2 (ст.69) відображено інші статистичні дані.

5. Авторка не розмежовує поняття «органічна продукція», «екологічна чиста продукція» та «натуральна продукція», вживаючи ці терміни як синоніми, що є помилкою з точки зору сертифікації.

6. На рис.3.1 (ст.115) показана карта-анаморфоза площ органічного землеробства в країнах Європи, проте для повної картини анаморфозу слід використовувати паралельно зі звичайною картою або інфографікою.

7. У дослідженні варто враховувати фізичну доступність пунктів переробки та зберігання, адже досить часто виробництво зосереджене в одному районі, а сертифікована переробка - в іншому, що нівелює «органічність» через великий транспортний слід.

8. Проведення SWOT-аналізу органічного сектору області (сильні та слабкі сторони, загрози та можливості), а також районування території за рівнем розвитку органічного ринку (виділення ядер, зон інтенсивного розвитку та периферії) значно підсилила б цілісність та глибину дослідження.

9. Технічні і граматичні помилки, можливо пов'язані з комп'ютерним набором, відсутні або зайві розділові знаки й інші помилки, які легко було б виправити. У той же час зазначені вище зауваження стосуються лише окремих аспектів дослідження, мають дискусійний, уточнюючий та рекомендаційний характер і не применшують важливості виконаної роботи.

5) Сергій Кирилюк, рецензент. Попри загальну високу оцінку дисертаційної роботи та її ґрунтовність, варто виокремити кілька дискусійних питань, які можуть стати предметом подальшої наукової полеміки.

1. Хоча дослідження базується на вичерпному аналізі даних Чернівецької області, певні методичні підходи до оцінки інтегрального потенціалу можуть бути додатково адаптовані для застосування в інших аграрних регіонах. Авторка дуже влучно описує специфіку регіону, однак доцільним було б глибше порівняння отриманих результатів із показниками областей, де органічне виробництво вже має тривалішу історію розвитку, що дозволило б виявити загальнонаціональні закономірності та уникнути надмірної локалізації висновків.

2. Дискусійним видається питання щодо стійкості запропонованих моделей сценарного прогнозування в умовах високої волатильності економічного середовища, зумовленої воєнним станом. Хоча авторка враховує сучасні виклики, динаміка зміни споживчого попиту та порушення логістичних ланцюгів є настільки стрімкими, що запропоновані прогнози потребують постійного оновлення. Було б доцільно в подальших дослідженнях приділити більше уваги механізмам гнучкого реагування ринку на різкі коливання експортних можливостей та зміну купівельної спроможності населення, що суттєво підвищило б практичну значущість роботи.

3. Звертає на себе увагу також питання практичної реалізації

запропонованих кластерних моделей. Хоча ідея формування агрологістичних кластерів є надзвичайно перспективною, механізми їх фінансування залишаються недостатньо деталізованими. Зокрема, виникає потреба в обґрунтуванні ролі місцевого самоврядування та державних програм підтримки у стимулюванні об'єднання дрібних фермерських господарств, оскільки без дієвих інструментів державної допомоги впровадження кластерів може зіткнутися із суттєвими організаційними та фінансовими бар'єрами.

4. Окремим аспектом для дискусії є питання інформаційної відкритості та сертифікації. У дисертації приділено багато уваги виробничим аспектам, проте роль інформаційних технологій та цифровізації процесу сертифікації органічної продукції висвітлено дещо меншою мірою. Впровадження сучасних інструментів простежуваності товарів могло б стати вагомим доповненням до стратегії розвитку ринку, що підвищило б довіру кінцевих споживачів та спростило б доступ виробників до міжнародних ринків збуту. Зазначені зауваження не знижують наукової цінності роботи, а навпаки, вказують на широкі перспективи для продовження досліджень у цьому напрямку. Дисертація є завершеним науковим дослідженням, яке містить вагомі результати, проте викладені вище думки можуть стати стимулом для розвитку авторської концепції та її подальшої практичної апробації.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 (п'ять) членів ради,

«Проти» 0 (нуль) членів ради

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада PhD 12699 присуджує Тіміш Родіці Яковлівні ступінь доктора філософії з галузі знань 10 – Природничі науки за спеціальністю 106 – Географія

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради PhD 12699,

доктор географічних наук, доцент,
доцент кафедри географії та
менеджменту туризму
Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича

Жанна БУЧКО